

Snežana Vraneš
Učiteljski fakultet u Beogradu

Stručni rad
„Obrazovna tehnologija”
1/2005.
UDK: 371.3

MODEL OBRADNE NASTAVNE JEDINICE IZ PRIRODE I DRUŠTVA PRIMENOM PROGRAMIRANE NASTAVE

Rezime: Programirana nastava predstavlja posebnu vrstu nastave u kojoj učenik obavlja učenje po utvrđenom algoritmu. Ovaj inovativni model sadrži znanje raspoređeno po određenim člancima. Svaki članak ima uvodnu informaciju, mesto za rad, zadatak, operaciju i povratnu informaciju.

Ključne reči: programirana nastava, sekvenca, članak.

Nastavni predmet:	Priroda i društvo
Razred:	III
Nastavna jedinica:	Voćnjak i vinograd
Tip časa:	Obrada
Napomena:	Obrada ove nastavne jedinice radiće se dva časa (kao dvočas);
Cilj i zadaci:	Usvajanje pojmova o voćnjaku i vinogradu; upoznavanje biljaka koje čovek gaji u voćnjaku i vinogradu i njihovog značaja; upoznavanje uloge čoveka pri kultivisanju voćnjaka i vinograda.

Oblici rada: Programirana nastava sa frontalnim, grupnim i individualnim oblikom rada;

Metode rada: Metoda usmenog izlaganja, metoda razgovora, metoda čitanja i rada na tekstu, ilustrativno-demonstrativna metoda;

Nastavna sredstva: Materijal za programiranu obradu sadržaja, udžbenik za prirodu i društvo za treći razred, čitanaka za prirodu i društvo za drugi i treći razred »Neraskidive veze«, slike, objekti iz prirode;

METODIČKA STRUKTURA ČASA:

Uvodni deo časa:

- podrazumeva frontalni oblik rada koji omogućava ponavljanje ranije naučenih sadržaja koji su povezani sa ovom nastavnom jedinicom;
- najava nastavne jedinice kroz čitanje pesama o voću i razgovor o značaju vitamina za ljudsko zdravlje;

Glavni deo časa:

- **Završni deo časa:** individualna obrada sadržaja pomoću programiranog materijala o voćnjaku i vinogradu;
- frontalno ponavljanje sadržaja programiranog materijala uz demonstraciju objekata iz prirode (razne vrste voća) i slika;
 - ponavljanje i povezivanje novih znanja sa prethodnim i njihovo proširivanje kroz grupni oblik izrade razrednog panoa primenjujući tehniku kolaža od prikupljenih slika i učeničkih crteža.
- Petominutna usmena provera znanja frontalnim oblikom rada uz pomoć napravljenih plakata.

UPUTSTVO ZA RAD:

Pomoću ovog materijala samostalno ćeš učiti o voćnjaku i vinogradu.

Potruđi se da pažljivo pročitaš tekst, a zatim odgovori na pitanja koja se nalaze ispod teksta.

Ukoliko ne znaš odgovor ponovo pažljivo pročitaj tekst i pokušaj da odgovoriš.

Ako i tada ne znaš odgovor na pitanje, rešenje se nalazi na sledećoj strani.

Ukoliko nemaš problema pri rešavanju zadataka svoje odgovore proveri, tako ćeš saznati koliko si naučio o voćnjaku i vinogradu.

PAŽLJIVO RADI I SREĆNO!

VOĆNJAK I VINOGRAD

Nekada su voćke i vinova loza bili divlji sa sitnim i nekusnim plodovima. Kasnije su ljudi gajenjem dobijali nove sorte sa krupnijim i ukusnijim plodovima. Takve voćke i vinovu lozu sadili su na plodnom zemljištu i obezbeđivali im povoljne uslove za opstanak. Trudili su se da poboljšaju uslove đubrenjem, navodnjavanjem, oranjem, ali i da spreče pojavu svih onih životinja i biljaka koje ugrožavaju rast voćaka i vinove loze. Zato su primenjivali prskanje, krečenje, okopavanje itd. Na taj način su pravili voćnjake i vinograde. Tako su ljudi kultivisali voćke i vinovu lozu.

Dakle, voćnjak i vinograd su kultivisana staništa voćaka i vinove loze. Ali, životnu zajednicu voćnjaka i vinograda ne čine samo voćke i vinova loza već i druge zeljaste biljke i životinje.

Питање 1: Šta je voćnjak?

Odgovor: _____
_____.

Pitanje 2: Šta je vinograd?

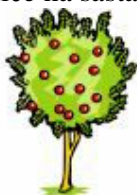
Odgovor: _____
_____.

Pitanje 3: Objasni šta znači da su voćnjak i vinograd kultivisana staništa.

Odgovor: _____
_____.

ODGOVORI

1. Voćnjak je kultivisano stanište voćaka, drugih zeljastih biljaka i životinja.
2. Vinograd je kultivisano stanište vinove loze, drugih zeljastih biljaka i životinja.
3. Voćnjak i vinograd su kultivisana staništa jer se čovek brine o njima. Trudi se da samo za voćke ili vinovu lozu obezbedi povoljne uslove i na taj način utiče na sastav životne zajednice.

VOĆNJAK

Najveći deo životne zajednice voćnjaka čine voćke, drvenaste višegodišnje biljke različitih veličina, oblika i osobina.

Voćke uspeavaju u krajevima gde ima puno plodnog zemljišta, vode, sunčeve svetlosti i toplote. A pošto u ravnicama i na stranama manjih uzvišenja ima dovoljno takvih uslova čovek podiže voćnjake baš na tim mestima.

Plodove voćaka jednim imenom nazivamo voće. Najpoznatije vrste voća koje se gaje u našim krajevima su: jabuka, šljiva, kruška, breskva, kajsija, trešnja, jagoda i mašina.

Gajenje voćaka i prerada voća naziva se voćarstvo. Ono je veoma razvijeno na području cele Srbije, a naročito u Šumadiji.

4. Voćke su drvenaste višegodišnje biljke različitih veličina, oblika i osobina.

Pitanje 5: Koji su uslovi neophodni za rast voćki?

5. Uslovi neophodni za rast voćki su: puno plodnog zemljišta, puno vode i dovoljno sunčeve svetlosti i toplote.

6. Voće je plod voćke. Voće koje najviše volim, a koje raste u našim krajevima je: jabuka, kruška, šljiva. (Zavisí šta voliš! Ali, bez obzira na izbor treba da znaš da je voće pravo blago za ljudski organizam jer je puno vitamina. Zato uživaj dok ga jedeš!)

7. Imenuj voće koje vidiš:

Višnja

Jagoda

Kruška

Jabuka

Šljiva

VINOGRAD

Najveći deo životne zajednice vinograda čini vinova loza, višegodišnja drvenasta biljka koja najbolje uspeva na stranama malih uzvišenja s peskovitim zemljištem u kome se voda ne zadržava, a sunčeve svetlosti i toplote ima u izobilju. Iz tih razloga vinova loza najbolje uspeva u toplijim predelima i na sunčanim padinama.

U našoj zemlji vinova loza uspeva na području Vojvodine (Fruška Gora i Vršac), Smedereva i Aleksandrovačke župe.

Na stabljici vinove loze rastu plodovi koji se zovu grožđe.

Gajenje vinove loze i prerada grožđa naziva se vinogradarstvo.

Pitanje 8: Šta je vinova loza?

Odgovor: _____.

Pitanje 9: Koji su uslovi neophodni za rast vinove loze?

Odgovor: _____.

Pitanje 10: Plod vinove loze naziva se _____.

Odgovor: _____.

Pitanje 11: Šta je vinogradarstvo?

ODGOVORI:

8. Vinova loza je višegodišnja drvenasta biljka.
9. Uslovi neophodni za rast vinove loze su: peskovito zemljište, malo vode, dosta sunčeve svetlosti i toplote.
10. Plod vinove loze naziva se grožđe.
11. Vinogradarstvo obuhvata gajenje vinove loze i preradu grožđa.

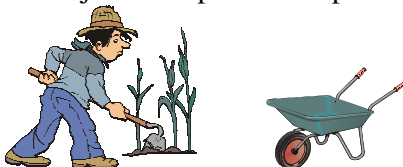

ŠTA ČOVEK RADI U VOĆNJAKU I VINOGRADU

Voćke i vinova loza sade se na pripremljenom zemljištu, duboko pooranom, kome se dodaju veštačko i stajsko đubrivo. Sade se u redovima na određenom rastojanju čime se obezbeđuje dovoljno sunčeve svetlosti i toplote kao i nesmetan prilaz voćki pri okopavanju, đubrenju, prskanju, orezivanju i berbi plodova.

Sadnice se stavljaju u iskopane jame. Biraju se sadnice najboljih sorti koje daju krupne, ukusne i sočne plodove, otporne na mraz i bolesti. Voćke se sade u proleće i kasnu jesen.

Čovek mora da spreči pojavu štetočina (biljaka i životinja) koje mogu da ugroze rast voćki i vinove loze. On zato u proleće kreći njihova stabla, okopava ih i prska. Zimi oblaže deo stabla senom kako bi ga zaštitio od životinja koje mu oštećuju koru. Ali, mora voditi računa da korišćenjem đubriva i prskanjem ne zagadi zemljište kako plodovi ne bi sadržali štetne sastojke usled preterane upotrebe zaštitnih sredstava.

Pitanje 12: Šta čovek radi u voćnjaku i vinogradu?

Odgovor: _____.

Pitanje 13: Koje su obaveze čoveka prilikom rada u u voćnjaku i vinogradu?

Odgovor: _____.

Pitanje 14: Kada se sade voćke?

Odgovor: _____.

Pitanje 15: Zašto čovek ne sme preterano da đubri i prska voćke?

Odgovor: _____.

ODGOVORI:

12. Čovek u voćnjaku i vinogradu priprema zemljište, bira sadnice koje donose više kvalitetnih plodova, sadi voćke i vinovu lozu, okopava, đubri, zaliva, prska, orezuje suve i oštećene grane, zimi oblaže deo stabla senom.
13. Prilikom rada u voćnjaku i vinogradu čovek ima obavezu da: poboljšavanjem uslova za rast voćki i vinove loze ne poremeti uslove života u okolini, da vodi računa da preteranim korišćenjem veštačkih đubriva i prskanjem ne zagadi zemljište, da plodovi ne sadrže štetne sastojke usled preterane upotrebe zaštitnih sredstava.
14. Voćke se sade u proleće i kasnu jesen.
15. Čovek ne sme preterano da đubri i prska voćke jer ukoliko to čini može da se desi da voće sadrži velike količine štetnih sastojaka koji mogu da ugroze zdravlje čoveka.

**MODEL OF TEACHING UNIT TREATMENT THE NATURE AND SOCIAL STUDY
USING PROGRAM TEACHING**

Summary: Program teaching is represented the special kind of teaching in which the pupil has been doing learning by established algorithym. This innovative model has been contented knowledge disposed in various articles. Each article has introductory information, work place, task, operation and feedback information.

Mayor words: program teaching, sequence, articles .

